

Az antalli örökség id?szer?sége

2024 december 13. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Els?dleges célunk most is a béke miel?bbi megteremtése a térségben.

Nehéz tömören és szabatosan összefoglalni, hogy pontosan mit is jelent több mint három évtized távlatából a sokat emlegetett antalli örökség. Meggy?z?désem, hogy ez a szellemi hagyomány egyaránt szól világlátásról,

polgári szemlélet?, politikai vitakultúráról és természetesen az ezekb?l fakadó döntésekb?l.

Jobb- és baloldaltól, valamint akkori és mai liberálisoktól egyaránt kapott támogatást és kritikát a miniszterelnök által felvázolt, majd váratlan halála és az 1994-es választások eredménye okán csak részben megvalósított politika,

ugyanakkor abban szinte teljes az egyetértés, hogy a rendszerváltó kormányunk Antall József miniszterelnökségének idején kijelölte Magyarország fejl?dési pályájának sarokköveit: a demokratikus átalakulást, a piacgazdaság kiépítését, az euroatlanti integrációt, valamint a regionális, közép-európai kapcsolatok rendezését.

A demokratikus politikai berendezkedés elvi alapjaihoz szükséges jogszabályi kereteket javarészt már az ellenzéki, majd a nemzeti kerekasztal kijelölte, ugyanakkor azokat tartalommal is meg kellett tölteni. Enélkül nem valósulhatott volna meg az állam mellett a társadalom demokratikus átalakulása.

A piacgazdaság viszonyrendszerének gyakorlati kialakítása is az Antall-kormányra várt. Ekkor kétség sem merült fel az árutermelésre épül? kapitalista gazdasági és társadalmi rendszer legitimitásával kapcsolatban, ugyanakkor Antall József és kormánya pontosan tisztában volt vele, hogy mást jelent az angolszász, illetve a nyugatnémet típusú t?kés gazdaság m?ködése és társadalomra gyakorolt hatása, ezért is fogalmazódott meg célként a kereszténydemokrata értékeken nyugvó szociális piacgazdaság megteremtése. Máig ható és rendkívül fontos döntés volt a tulajdonosi szemlélet er?sítése és ezáltal annak a támogatása, hogy lehet?ség szerint mindenki saját tulajdonú ingatlanban lakhasson.

A külpolitika területén az euroatlanti integráció célja nem csupán a szovjet bloktól való elszakadás volt, hanem az is, hogy Magyarország visszakerüljön abba a gazdasági és kulturális vérkeringésbe, ahová korábban ezer éven át tartozott. Külön ki kell emelnem, hogy Antall József volt a korábban kommunista uralom alatt lev? országok kormányf?i közül az els?, aki 1990. július 18-án felkereste a NATO brüsszeli központját, s ott kifejtette, hogy e szervezetben látja Európa és a világ biztonságának legf?bb garanciáját és azt, hogy politikailag Észak-Amerika és Európa elválaszthatatlanok.

Mindemellett Antall József és kormánya számára rendkívül fontosak voltak a szomszédos államok, immár új alapokon, a függetlenségen és a szuverenitáson nyugvó kapcsolatok kialakítása érdekében.

Antall jól látta, hogy a régió felzárkózásának és nyugati típusú fejl?désének kulcsa az államok együttm?ködésében rejlik, ezért történelmi és geopolitikai alapokra helyezve keltette életre a visegrádi országok együttm?ködését, és jó kapcsolat kialakítására törekedve kezdett tárgyalásokat a többi szomszédos állammal, amelyek közül a többség kétoldalú alapszerz?dések megkötésében csúcsosodott ki.

Mindez rendkívül nehéz és kényes feladat volt, hiszen többmillió magyar kisebbség élt ezekben az országokban, amelyek többségében a rájuk kényszerített szovjet internacionalizmus széthullását követ?en jelent?s nacionalista mozgalmak éledtek újjá, amelyek nem egy helyen rövid id?n belül szétfeszítették a korábbi állami kereteket is. Északi szomszédunk, Csehszlovákia lényegében vér nélkül bomlott fel, miközben déli szomszédunkban véres és hosszan elnyúló háború vette kezdetét az etnikai és vallási törésvonalak mentén.

A délszláv háború kitörése és Jugoszlávia felbomlása rendkívüli kihívás elé állította az Antall-kormányt. A miniszterelnöknek két fontos feladatot kellett egyszerre megoldania: a térség stabilitásának érdekében kiegyensúlyozott diplomáciai kapcsolatok kialakítását a szétes? jugoszláv állammal és az utódállamokkal, valamint az akkor még négyszázezer f?s délvidéki magyarság megvédését.

A viszonylag gyorsan és kevés áldozattal járó szlovén függetlenedést követ?en már érezhet? volt a szerb–horvát háború kirobbanásának lehet?sége. Antall József és kormánya következetesen kiállt a béke mellett, a korabeli közlemények és felszólalások szinte minden esetben a békés megoldás és a civil lakosság – köztük a magyar kisebbség – védelmének fontosságát hangsúlyozták.

Antall 1991. augusztus 26-i mohácsi beszédében mindezt ekként foglalta össze: „Jugoszláviának azt kívánjuk, hogy mindenütt alkotmányos, demokratikus választáson alapuló politikai rendszer legyen. Tartsák tiszteletben a nemzeti önrendelkezést, a kisebbségi jogot és az emberi jogokat. Mi ebbe nem avatkozhatunk be.” Ezen elvek mentén utazott nem sokkal kés?bb Szabadkára, majd vette fel a kapcsolatot a NATO-val, illetve annak két meghatározó országával, az Egyesült Államokkal és az Egyesült Királysággal. A térség történelmét ismerve jól érzékelte az események dinamikáját, és id?ben figyelmeztette nyugati partnereit a fegyveres konfliktus veszélyére.

Annak elhárítására Jugoszlávia-konferencia összehívását javasolta. A békés megegyezést szorgalmazva tárgyalta mindkét érintett állam vezetőjével, de eredményt sajnos nem tudott elérni.

Antall József béke iránti megingathatatlan elkötelezettsége azonban Barcs 1991. október 27-i bombázását követően vált kulcsfontosságúvá. A bombázással kapcsolatban számos feltételezés született, de máig sem tudni biztosan, hogy technikai malőr, műszaki hiba vagy szándékos provokáció történt-e.

Ami bizonyos, hogy a kormány eldöntötte: nem ül fel a provokációnak, nem lépünk háborúba egyik oldalon sem, hanem a béke lehetőségét keressük, s közben megerősítjük saját védelmi képességeinket is. További ilyen súlyú provokációra a miniszterelnök bölcsességének és diplomáciai erőfeszítéseinek köszönhetően nem került sor.

Antall József ezután sem válaszcsapásokat és büntető intézkedéseket, hanem továbbra is a vérontás megállítását kérte a nemzetközi közösségtől. Mindez lehetőséget adott arra, hogy ráirányítsuk a nemzetközi figyelmet a vajdasági magyarságra is, azonban a nemzetközi kiállás soha nem érte el azt a szintet, mint később a koszovói albánok esetében.

Összességében Antall József délszláv politikája higgadt válaszokkal eredményesen óvta meg Magyarországot a súlyosabb konfliktustól, a szerbek számára fontos tranzitútvonal nyitva tartásával sikeresen elhárította a viszony elmérgesedését, s elérte, hogy a vajdasági magyarság túszból nem vált áldozattá, nem került sor „etnikai tisztogatásnak” nevezett gyilkosságokra és a lakosság tömeges elűzésére. Horvátországgal és Szlovéniával, a két új szomszédal pedig hazánk 1992 folyamán államközi szerződést, Szlovéniával ezenfelül még kisebbségvédelmi egyezményt is kötött.

Ma ugyancsak egy elhúzódó háború folyik keleti szomszédunkban, amely a délszláv válsághoz hasonló kihívások elé állítja hazánkat, amelynek leküzdésében Antall József szellemi öröksége meggyőződésem szerint továbbra is irányadó.

Előleges célunknak most is a béke mielőbbi megteremtésének kell lennie, s amíg erre nem adtak a feltételek, addig a kárpátaljai magyarság megvédése, valamint a diplomáciai csatornák nyitvatartása a kötelességünk. A néhai miniszterelnökhöz hasonlóan most is fel kell keresnünk a béke előmozdítására képes vezetőket a világban, és minden fórumon fel kell szólalnunk az orosz–ukrán háború mielőbbi lezárása érdekében. Antall József öröksége arra int minket, hogy ne üljünk fel semmilyen provokációnak, jöjjön az bárhonnan is, mert a mi feladatunk Magyarország és a magyar emberek biztonságának a megőrzése. Erre pedig csak akkor van lehetőségünk, ha a szerb–horvát fegyveres konfliktushoz hasonlóan az orosz–ukrán háborúból is kimaradunk.

Tanuljunk hát a múltból! Annak sikereiből és kudarcaiból egyaránt. És ápoljuk kellő tisztelettel Antall József szellemi örökségét, mely számos kérdésben ma is iránymutató azoknak, akik egy békés gyarapodást kínáló, szuverén, európai Magyarországon élve képzelik el a jövőjüket.

Latorcai János

*A szerző az Országgyűlés alelnöke,
a Kereszténydemokrata Néppárt országos választmányának elnöke*

www.magyarnemzet.hu

Ajánló